

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-615-7-44>

**THE SPECIFICS OF UNESCO'S ACTIVITIES
AS AN INTERNATIONAL INSTITUTION FOR THE PROTECTION
OF JOURNALISTS' PROFESSIONAL RIGHTS**

**СПЕЦИФІКА ДІЯЛЬНОСТІ ЮНЕСКО ЯК МІЖНАРОДНОЇ
ІНСТИТУЦІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ПРАВ
ЖУРНАЛІСТІВ**

Borovyk L. A.

*PhD in Pedagogy, Associate Professor,
Corresponding Member of International
Personnel Academy,
Associate Professor at the Department
of Criminal Law and Administrative
Law Disciplines,
Academician Stepan Demyanchuk
International University of Economics
and Humanities
Rivne, Ukraine
ORCID ID: 0000-0002-8997-0577*

Боровик Л. А.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
член-кореспондент Міжнародної
кадрової академії,
доцент кафедри кримінально-
правових та адміністративно-
правових дисциплін
Міжнародний економіко-
гуманітарний університет імені
академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна
ORCID ID: 0000-0002-8997-0577*

ЮНЕСКО (Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури) виступає самостійною міжнародною інституцією, яка в своїй діяльності застосовує власні, особливі інструменти протидії правопорушенням проти журналістів. ЮНЕСКО є міжнародною міждержавною організацією, спеціалізованою установою ООН. Офіційно існує з 1946 року, коли набрав чинності (після ратифікації двадцятьма країнами) її Статут, підписаний 16 листопада 1945 року представниками 44 держав на установчій конференції у Лондоні. ЮНЕСКО змінила Міжнародний інститут інтелектуальної співпраці, заснований раніше, в 1925 році. Згідно зі Статутом, головне завдання ЮНЕСКО полягає в тому, щоб сприяти зміцненню миру і безпеки шляхом розширення співробітництва народів у галузі освіти, науки і культури, а також укоріненню у свідомості людей необхідності захисту миру [1].

Як суб'єкт забезпечення та захисту прав представників медіа, роль ЮНЕСКО, в першу чергу, виражена через План дій з безпеки журналістів та проблеми безкарності. Останній спрямований на створення вільного та безпечного середовища для журналістів та працівників ЗМІ, за рахунок чого змінюється мир, демократія та сталий розвиток у всьому світі. План закликає до коаліційного та цілісного підходу до його реалізації. Однією з основних цілей Плану дій є

привернення уваги громадськості, а також основних зацікавлених сторін та партнерів до суспільного значення незалежної та професійної журналістики. Крім вказаного, останній реалізується за шістьма основними областями: підвищення обізнаності; встановлення стандартів та розробка політики; моніторинг та звітність; нарощування потенціалу та дослідження. Так, наприклад, моніторинг та подання даних про стан свободи преси та безпеки журналістів у всьому світі є найважливішими елементами для забезпечення позитивних та стійких змін. Вони також дозволяють продовжити розслідування конкретних питань, таких як напади на журналістів чи навіть їх вбивства. Завдяки встановленню точних критеріїв, таких як національність, стать, тип ЗМІ або статус зайнятості, бази даних дозволяють визначити рівень небезпеки для журналістів у тій чи іншій країні. На додаток до керівництва міжнародною, національною та місцевою політикою, ЮНЕСКО за рахунок Плану дій прагне впливати на місця, проводячи тренінги з нарощування потенціалу для місцевих суб'єктів, включаючи журналістів, сили безпеки та судові органи [2].

Ефективні та суттєві зміни у питаннях, пов'язаних із безпекою журналістів, потребують глибокого вивчення для визначення конкретних рішень та пропозицій. Сучасна цифрова ера зокрема створює нові можливості для працівників ЗМІ, але також кидає виклик журналістиці, створюючи нові небезпеки для працівників медіа, особливо для жінок-журналістів. Жінки-журналісти стають жертвами нових форм нападок та дифамації, таких як переслідування в Інтернеті, кіберпереслідування, погрози зґвалтування, тролінг чи хакерство. Ці нападки часто більш жорстокі і включають сексуальні або сексистські висловлювання. З цих та інших питань ЮНЕСКО через План дій бере на себе зобов'язання в галузі академічних досліджень. Наприклад, з 2016 року міжнародна організація організує щорічну академічну конференцію з безпеки журналістів, щоб активно сприяти подальшим дослідженням у цій галузі [2].

Іншим виразом діяльності ЮНЕСКО в аспекті захисту та забезпечення безперешкодної і безпечної діяльності журналістів є Глобальний фонд захисту медіа (далі – Фонд). На сьогоднішній день, це єдиний глобальний фонд, який застосовує цілісний підхід до правового захисту та заповнює критичну прогалину в підтримці забезпечення правового захисту, діючи як унікальний інструмент для захисту свободи ЗМІ у все більш обмежувальному та нестабільному середовищі. Це фонд, який підтримує некомерційні організації, що працюють на місцях, щоб посилити правовий захист журналістів та розірвати цикл безкарності за злочини, скоєні проти них. Забезпечуючи швидкий доступ до правової допомоги, підтримуючи журналістські

